

Signalementen

Schütte, L. *Das Tafelgutverzeichnis des Bischofs von Münster 1573/74. Band 1: Das Amt Rheine-Bevergern.* Aschendorff Verlag, 374 p. €39
Tussen 1573 en 1574 werden *Rentebücher* opgesteld voor de twaalf districten van het bisdom Münster. Hierin was het gehele verpachte bezit van de bisschop opgenomen, met informatie over de boeren en anderen die het in gebruik hadden, en de te verwachten opbrengsten. Doel van het omvangrijke werk was om voor de toekomst vast te leggen waarop de bisschop recht had, zodat hij ook in de toekomst voldoende inkomsten had. *Tafelgutverzeichnis* verwijst naar de oorspronkelijke bijdragen in natura die leenmannen en pachters leverden aan de door zijn entourage. De tekst is nu toegankelijk gemaakt in modern Duits en, zoals dit eerste deel laat zien, heeft dit geresulteerd in een uniek historisch-geografisch inzicht in de agrarische gemeenschap van die tijd. Naast de landerijen in het Amt Rheine-Bevergern zijn ook de bijzondere rechten en plichten opgenomen. Twee kaarten geven een beeld van de verspreiding en verdeling van de bisschoppelijke gronden.

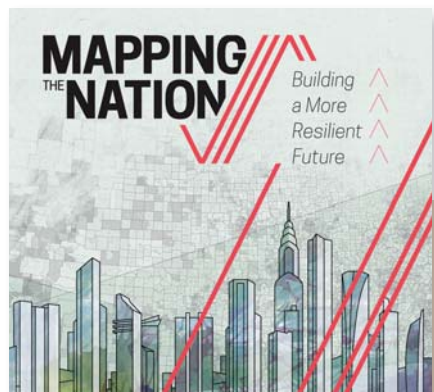

Fey, T. *De Wadden. Nergens ter wereld.* Uitgeverij Scriptum, 204 p. €29,95
Dat Toon Fey een grote liefde voor de Wadden heeft, laat hij zien in dit fotoboek. Hoewel er al veel boeken over de Wadden zijn, heeft dit fotoboek wel degelijk bestaansrecht. Dat komt vooral door Fey's min of meer fysisch-geografische benadering van het gebied. In alle loftuizingen wil hij welens doorslaan met formuleringen als 'nergens ter wereld' en dat je op de Wadden 'de natuur aan het werk kunt zien'. Wat hij bedoelt en ook overtuigend laat zien, is dat het Waddengebied is opgevuld met losse zandkorreltjes die ooit vanuit de Alpen hierheen zijn gekomen. En die zandkorreltjes blijven bewegen. Het wad is nooit af en nooit hetzelfde, en in dat geweld is de rol van de mens beperkt. Dat blijkt uit de vijf reeksen foto's in het boek: Los Zand, Van Zandplaat naar Eiland, Strand en Duin, Wad en Kwelder en Menselijke Sporen. Achterin het boek staat een beknopte toelichting bij deze thema's, ook in het Duits.

Het is voorstelbaar dat lezers teleurgesteld zijn over het ontbreken van locatiegegevens bij de foto's. Hierdoor lijkt het een boek dat juist niet oproept om zelf te gaan kijken. Wie het zo interpreteert, heeft het verkeerd begrepen. Door de vergelijkelijkheid van het gebied heeft het geen zin op zoek te gaan naar het beeld op de foto. Dat is weg, voor altijd verdwenen. Maar dat is juist wat de auteur wil benadrukken; de vergelijkelijkheid van het landschap maakt dat je steeds weer naar de Wadden moet. Om te kijken hoe het allemaal weer helemaal anders is dan de vorige keer.

Kager, K. *Veldslag om Viridis.* Uitgeverij Elikser, Leeuwarden, 487 p. €21,50
Roc-docent Kees Kager heeft voor de derde keer een roman afgeleverd waarin hij modern-maatschappelijke ontwikkelingen en problemen in een fictief verhaal vangt. Zijn eerdere boeken handelden onder andere over thema's als drugscriminaliteit en loveboys. Dit keer draait het om een corrupte lokale politicus en een projectontwikkelaar die het op de velden van de plaatselijke voetbalvereniging heeft voorzien. Het verhaal is, zoals al zijn werk, gesitueerd in West-Friesland. Bewoners van de regio schijnen er veel in te herkennen en als docent heeft Kager een goed beeld van wat er speelt onder jongeren. Het is echter allemaal een beetje veel. Toch is het wel een spannend verhaal.

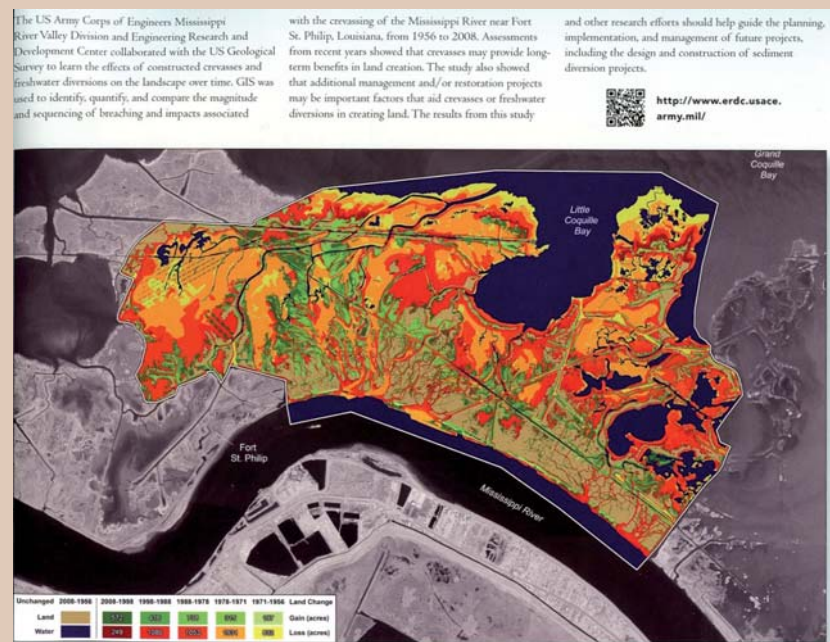

Twee boeken over kaarten

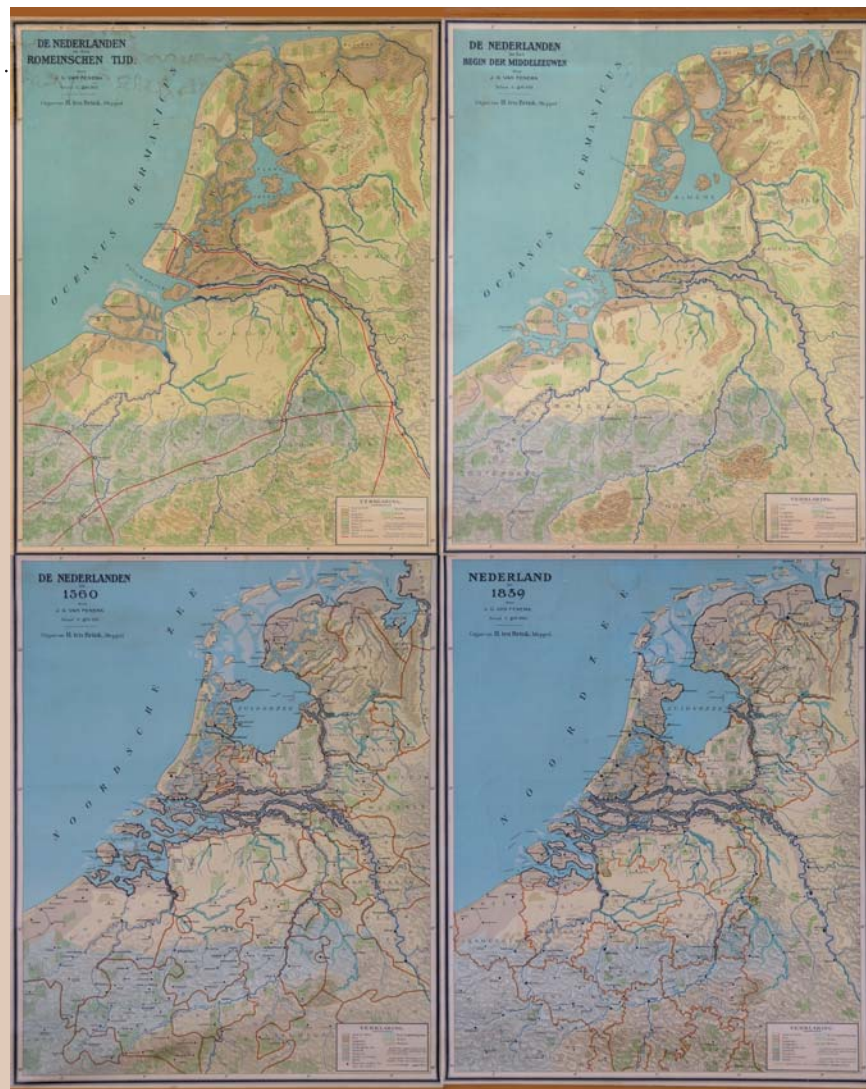
ESRI. *Mapping the Nation. Building a More Resilient Future.* ESRI press, Redlands CA, 108 p. €24 (inclusief verzending)
Building a More Resilient Future uit de serie *Mapping the Nation* toont hoe onder de regering-Obama geografische informatiesystemen worden gebruikt in de Verenigde Staten. Het boek bevat 118 kaarten van meer dan 50 overheidsdiensten zoals de ministeries van defensie en educatie en

de US Forest Service. De kaarten laten zien hoe de technologie wordt ingezet om het economisch herstel te faciliteren, duurzaamheid te bevorderen en het milieu te beschermen, van lokaal tot mondiaal niveau. Alle kaarten zijn voorzien van een QR-code waarmee je via je mobiel meer informatie kunt oproepen over de kaart en de organisatie die hem vervaardigde.

Hoewel een bonte verzameling, weet de inhoud te boeien. Uiterlijk variëren de kaarten enorm. Van een simpele choropleet op het niveau van de staten met daarin het leeftijd-gecorrigeerde sterftecijfer afkomstig van het Nationaal Kanker Instituut tot prachtige longitudinale reeksen satellietdata van defensie die tonen hoe kunstmatig gegraven geulen kunnen bijdragen aan landaanwinning. Inhoudelijk boeien ze beide. Waarom sterven er relatief zo veel

Uit *Building a More Resilient Future*: aanwas en verlies van land langs de Mississippi bij Fort St. Philip tussen 1956 en 2008.

Uit besproken boek: vier geschiedkundige schoolwandkaarten van J.G. van Fenema tonen de bodem in De Nederlanden in respectievelijk de Romeinse tijd, het begin van de middeleeuwen, 1569 en 1839.

meer mensen in Arkansas dan in New Mexico? En hoe komt het dat er in 1998-2008 voor het eerst sinds 1956 meer landaanwinning is dan dat landverlies?

Het boek biedt een fascinerend overzicht van de praktische toepassingen van GIS, maar is wel erg positief van toon. Iets zegt me dat GIS niet het medicijn is voor alle kwalen. Maar GIS maakt ze wel zichtbaar. Kan iemand eens contact opnemen met Mark Rutte? Een dergelijke publicatie over de Nederlandse praktijk zou prachtig passen binnen de Geo Future School.

Brink, L. *Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten.* Wereld aan de wand, Nijmegen, 202 p. en cd-rom, €45,95
In 2008 bundelde antiquair Lowie Brink de kennis die hij had verzameld op het gebied van de Nederlandse schoolwandkaarten in het standaard-

werk *Bibliografie en foto-overzicht van de Nederlandse schoolwandkaarten (1801-1975)*. Hierin noemde hij de schoolwandkaarten 'de ondergeschoven kindjes van de Nederlandse kaartenfamilie'. Geschiedkundige schoolwandkaarten waren kennelijk nog meer ondergeschoven, want zij werden niet in het boek opgenomen. Hun veelal uitgesproken thematische karakter paste slecht in een boek met een regionale indeling. In zijn jongste uitgave geeft Brink de geschiedkundige schoolwandkaarten alsnog de aandacht die ze verdienen. Niet enkel in de vorm van een bibliografisch supplement op zijn eerdere werk, maar ook met een uitgebreide bespreking van de geschiedkundige kaarten. Vanuit cartografisch oogpunt en vanwege de kaarten over de vorming van het landschap ook interessant voor geografen.

